

Nr 594

Av herr Hedlund m. fl., om undersökningar rörande inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket.

Målsättningen för prispolitiken på jordbrukets område skall enligt sexårsuppgörelsen och riksdagsbeslutet i anslutning härtill vara, att jordbruket under sexårsperioden skall beredas möjlighet att dels följa med i den allmänna inkomstutvecklingen, dels successivt utjämna inkomstklyftan i förhållande till industrien genom att tillföras rationaliseringsvinsten inom den egna näringen.

Inkomstklyftan mellan jordbrukare och industriarbetare i jämförelsegrupperna bedömdes vid sexårsuppgörelsen uppgå till 3 600 kronor vid treårsperiodens utgång, vilket belopp genom successiva inkomstförbättringar skulle tillföras jordbrukaren under sexårsperioden. Enligt avtalet och riksdagens beslut skulle av nämnda inkomstklyfta cirka 1 100 kronor utjämnas vid sexårsperiodens början genom justering av importskyddsnivån, medan rationaliseringsvinsten inom jordbruket skulle utnyttjas för en under perioden successiv utjämning av återstoden, d. v. s. 2 500 kronor.

Det måste dock starkt ifrågasättas, om rationaliseringsvinsten inom jordbruket under sexårsperioden verkligen skall kunna utfylla så stor del av den påvisade inkomstklyftan som 2 500 kronor. Enligt vissa beräkningar som gjorts har effektiviseringen inom basjordbruket under tiden 1954—1957 gett till resultat en nettovinst av i runt tal 250 kronor per år. Om den tekniska utvecklingen inom jordbruket under sexårsperioden blir i överensstämmelse härmed, skulle endast cirka 1 500 kronor av inkomstklyftan kunna utfyllas genom rationaliseringsvinsten.

Någon säkrare garanti kan sålunda inte sägas finnas för att det för sexårsperioden avtalade prissättningsystemet skall ge jordbruket den åsyftade inkomstutvecklingen. Härvid skall vidare uppmärksammas, att den kostnadsprisindex som tillsammans med världsmarknadsprisindexen utgör grundval för 3-procentregeln inte omfattar kostnaderna för den lejda arbetskraften. En del av jordbrukets rationaliseringsvinst måste sålunda tas i anspråk för ökade lönekostnader. Särskilt i ett högkonjunkturläge kan givetvis kostnadsökningarna på detta område bli betydande. I nuläget måste även den från årsskiftet införda allmänna varuskatten bedömas ha verkan

i samma riktning. Vidare skall det framhållas, att riksdagsbeslutet inte gav jordbruket de garantier vid en vidgad frihandel i Europa som avsetts i sexårsuppgörelsen.

Vi vill med kraft understryka nödvändigheten av att erforderliga åtgärder vidtages i syfte att skapa och upprätthålla inkomstlikställighet mellan jordbruksbefolkningen och industriarbetarna i jämförelsegrupperna. Bedömningen av hur sådana garantier skall kunna skapas på längre sikt blir enligt vår mening en primär uppgift för den utredning rörande det svenska jordbrukets ställning, vilken enligt riksdagens rekommendation bör till sättas, sedan ett par års erfarenhet vunnits av det nya regleringssystemets verkningar. I det nuvarande läget är det i första hand angeläget att man med uppmärksamhet följer utvecklingen inom jordbruket och vidtar de åtgärder som kan erfordras för uppfyllande av målsättningen i sexårsuppgörelsen och 1959 års riksdagsbeslut, d. v. s. den successiva utfyllnaden av inkomstklyftan under sexårsperioden.

Erfarenheterna från utvecklingen under den gångna treårsperioden kan sägas understryka vikten härav. När treårsavtalet träffades, förutsattes att jordbruksbefolkningen vid ingången av treårsperioden uppnått avsedd inkomstlikställighet. Det siffermaterial, som presenterades i samband med förhandlingarna om sexårsavtalet 1959, klargjorde emellertid, att jordbruket inte hade uppnått inkomstlikställighet 1956 och att inkomstklyftan mellan industri och jordbruk ytterligare utvidgats under treårsperioden. Det framstår som angeläget, att nya avvikelser från den av riksdagen uttalade målsättningen förhindras.

Det är enligt vår mening nödvändigt att för varje produktionsår undersökningar göres huruvida inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket fortskrider på sådant sätt, att den i jordbruksavtalet och riksdagsbeslutet åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan kan uppnås under sexårsperioden. Ett sådant undersökningsmaterial synes också oundgängligt för kommande utredning rörande jordbrukets ställning.

Därest genom de undersökningar som vi förordar skulle framkomma, att inkomstutvecklingen inom jordbruket inte är sådan, att inkomstklyftan kan utjämnas under sexårsperioden, och den av riksdagen uttalade målsättningen rörande inkomstlikställigheten sålunda inte kan uppnås vid nuvarande utformning av prissättningssystemet, framstår det som nödvändigt, att jämkningar i systemets konstruktion göres.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om *dels* undersökningar rörande inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket i enlighet med vad i motionen anförts, *dels* — därest undersökningarna så motiverar — förläggande av förslag till sådana jämkningar i jordbrukets

prissättningssystem, att den i jordbruksavtalet och riksdagens beslut åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan mellan industrien och jordbruket kan uppnås under sexårsperioden.
 Stockholm den 27 januari 1960

*Gunnar Hedlund**Nils G. Hansson**Lars Eliasson*

i Skegrie

i Sundborn

*S. G. W. Wahlund**Per Svensson**J. W. Pettersson*

i Stenkyrka

i Norregård

Nr 595

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., om åtgärder för komplettering
 av jordbruk med skog, m. m.

(Lika lydande med motion nr 481 i Första kammaren)

Stockholm den 27 januari 1960

*Harald Larsson**Harry Wahrendorff**Thorbjörn Fälldin*

i Hedenäset